

Vývoj siete základných škôl v Slovenskej republike po roku 1990

Viliam LAUKO, Daniel GURŇÁK, František KRÍŽAN

Abstract: *The paper deals with development of elementary school networks, classrooms, teachers and elementary pupils of Slovakia in the latest period. The attention is paid to the period after year 1989, more specifically the period between 1991 - 2009. The aim of the paper is the analysis of spatial aspects of elementary schools development and transformation at district level, which is related to broadly focused research of regional disparities development.*

Keywords: *Slovakia, district, elementary school, classroom, teacher, pupil, regional disparities*

Úvod

Výskumu školstva a vzdelanosti sa v slovenskej geografickej obci venuje stále veľmi málo pozornosti (Lauko a kol. 2010, Slavík, Mišík 1999, Slavík, Plavčan 1999, Verešík 1974). Je to veľký paradox najmä v súčasnosti, keď žijeme v postindustriálnej ére a nielen vedci, ale aj vlády, ministerstvá, či plánovacie orgány sa venujú problematike vzdelanostnej ekonomiky, učiacim sa organizáciám, či učiacim sa regiónom. Náš príspevok je súčasťou širšie zameraného výskumného programu, v ktorom pri skúmaní príčin vytvárania a zmierňovania sa regionálnych disparít v Slovenskej republike analyzujeme aj stav a dynamiku zmien všetkých úrovní školstva a vzdelanosti obyvateľstva (Gurňák a kol. 2009, 2010).

Dáta pre analýzu vychádzajú zo štatistických údajov spracovaných Ústavom informácií a prognóz školstva (www.uips.sk). Registre poskytované touto inštitúciou obsahujú komplexné dáta za jednotlivé školské zariadenia v dlhšom časovom horizonte. Okrem názvu a sídla školy sú sledované ďalšie atribúty: zriaďovateľ, druh školy, vyučovací jazyk a pod. Ústav taktiež sleduje počty žiakov, učiteľov, tried a pod. V elektronickej podobe sa možno dopracovať k dátam od roku 1991 (interné materiály ÚIPŠ).

Stručný pohľad na vývoj základného školstva na území Slovenska

Vznik a vývoj školstva na území Slovenska spájajú historici s príchodom slovanských vierozvestcov Konštantína a Metoda v roku 863. Najstaršie správy o školách, ktoré boli zrejme cirkevné, sa nezachovali. Najstaršia zachovaná je zmienka z konca 10. storočia o benediktínskej kláštornej škole pod Zoborom. Viac správ o školách, ktoré zriaďovala rímsko-katolícka cirkev sa zachovalo z 13. storočia. Boli to školy kláštorné, farské a kapitulske. (Kolektív autorov, 1981). S rozvojom obchodu a remesiel sa z farských škôl v niektorých mestách vyvinuli v 14. storočí mestské školy (Kolektív autorov, 1979).

Významný rozvoj školstva na území Slovenska spôsobila v 16. storočí cirkevná reformácia. Protestantské cirkvi, najmä evanjelická, zriadili na Slovenku hustú sieť elementárnych – ľudových i stredných škôl a to v mestách i na dedinách. Vyučovalo sa v nich už aj v materinskom jazyku. V rámci rekatolizácie od 17. storočia rozširovala sieť škôl i rímsko-katolícka cirkev.

V roku 1777 vznikol z iniciatívy Márie Terézie dokument „Ratio educationis“ na základe ktorého sa reformovalo uhorské školstvo podľa rakúskeho. Pozornosť v ňom bola venovaná hlavne základným, ľudovým a stredným školám. Ľudové školy sa rozdeľovali na: triviálne (jedno-, dvojtriedne) pre dedinskú a mestskú chudobu, hlavné (troj-, štvortriedne) v mestách a normálne vo významných mestách (Višňovcová 2004). Školy prešli od cirkví pod štátnu správu a dochádzka do ľudovej školy sa stala povinnou. Po roku 1868, kedy bol vydaný zákon o 6-ročnej povinnej dochádzke, nastal popri cirkevných školách aj rozvoj štátnych, obecných a súkromných ľudových škôl. Vydaním nariadení v roku 1860, 1867 a najmä po vydaní Apponyho zákonov v roku 1907 vplyvom maďarizácie slovenské základné školstvo prakticky zaniklo (v r. 1913 bolo evidovaných v celom Uhorsku len 369

ľudových škôl s vyučovacím jazykom slovenským, čo boli 2 % z ich celkového počtu (Kršák, 2009).

Po vzniku Československej republiky sa pomery zlepšili. Sieť ľudových a stredných škôl sa rozšíri-la, pričom väčšina bola cirkevných. Malý školský zákon (1922) predĺžil povinnú školskú dochádzku na 8 rokov. Významnou udalosťou vo vývoji slovenského školstva bolo Nariadenie SNR zo 6. 9. 1944 o poštátnení všetkých škôl.

Vývoj základného školstva po roku 1948 bol poznačený vtedajšou ideológiou. Zákon o jednotnej škole uviedol program jednotnej štátnej školy, ktorý trval až do roku 1990. Uzákonená bola povinná 9-ročná dochádzka, ktorá sa v roku 1953 skrátila na 8-ročnú a v roku 1960 vrátila na 9-ročnú a v roku 1976 bola predĺžená na 10-ročnú.

Spoločenské zmeny po roku 1989 podmienili ďalšie zmeny v základnom školstve. Novela Zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl zo dňa 1.9.1990 uzákonila povinnú školskú dochádzku na 9 rokov. Umožňuje zriaďovanie súkromných a cirkevných škôl. Neskôr bola zavedená 8 - ročná dochádzka, ale od roku 1998 je na základných školách znovu zavedená 9-ročná povinná dochádzka.

Vývoj základných škôl na území Slovenska v rokoch 1991 – 2001

V roku 1991 bolo na území Slovenska 2 414 základných škôl s 28 940 triedami. Učilo v nich 37 798 učiteľov a navštevovalo ich 716 381 žiakov. Počet základných škôl sa potom mierne zvyšoval až po rok 1996, kedy dosiahol vrchol – 2 493 škôl. Počet tried dosiahol svoje maximum o tri roky neskôr v roku 1999 počtom 29 848. Maximálny počet tried koreluje s druhým maximom žiakov, ktorých v roku 1999 bolo 672 660 ako aj s maximálnym počtom učiteľov, ktorých v roku 1999 bolo 40 950 (tab. č. 1).

Tab. 1. Vývoj počtu základných škôl a tried, žiakov a učiteľov na základných školách v Slovenskej republike v rokoch 1991 – 2009.

rok	školy	triedy	žiaci	učitelia
1991	2 415	28 942	716 416	37 800
1992	2 472	29 207	704 119	39 867
1993	2 483	28 518	690 189	38 874
1994	2 481	28 224	675 813	38 813
1995	2 485	28 285	661 082	39 224
1996	2 493	28 059	644 902	39 213
1997	2 482	28 513	647 001	39 530
1998	2 484	28 982	648 684	40 482
1999	2 471	29 848	672 660	40 950
2000	2 447	29 181	652 053	39 745
2001	2 406	28 625	627 749	39 689
2002	2 396	27 992	603 330	38 798
2003	2 387	27 272	580 791	37 694
2004	2 342	26 090	557 328	35 984
2005	2 304	25 172	534 147	34 914
2006	2 283	24 360	510 510	33 736
2007	2 254	23 648	485 018	30 449
2008	2 237	23 556	461 715	30 020
2009	2 224	23 541	448 371	29 987

Zdroj: www.uips.sk, interné materiály ÚIPSŠ.

V roku 1991 na jednu školu pripadalo 12,0 tried, 296,7 žiakov a 15,7 učiteľov. Na jednu triedu pripadalo 24,6 žiakov a na jedného učiteľa pripadalo 19,0 žiakov.

V roku 1999 pri maximálnom počte žiakov na jednu školu pripadalo 12,1 tried, 272,2 žiakov a 16,6 učiteľov. Na jednu triedu pripadalo 22,5 žiakov a na jedného učiteľa pripadalo 16,4 žiakov. Od tohto obdobia počet škôl, tried, žiakov i učiteľov neustále klesal.

Priestorové aspekty vývoja siete základných škôl v rokoch 1991 – 2001

Vývoj siete základných škôl, čo potvrdzujú aj predchádzajúce údaje, je predovšetkým závislý od vývoja počtu žiakov. Najväčší pokles žiakov v rokoch 1991 – 2009 zaznamenali okresy Bratislava I – V (-32,0 %), Poltár (-30,3 %), Banská Bystrica (-23,0 %), Myjava (-22,8 %) a Trnava (-22,4 %). Prírastok žiakov bol zaznamenaný len v 7 okresoch Slovenska: Námestovo (18,6 %), Kežmarok (11,7 %), Sabinov (11,6 %), Stará Ľubovňa (8,7 %), Tvrdošín (8,3 %), Gelnica (2,2 %) a Bardejov (1,3 %). Napriek tomu počet škôl narástol až v 27 okresoch. V nich najviac v oravskom regióne so vzrastajúcim počtom žiakov: v Tvrdošine (23,1 %), Dolnom Kubíne (18,8 %) a Námestove (17,4 %).

Zaujímavý je však nárast počtu škôl v okrese Veľký Krtíš (21,4 %), kde bol zaznamenaný pokles žiakov o 11,8 %, ako aj nárast počtu škôl v okresoch Podunajskej nížiny, kde je dlhodobý pokles žiakov. Podobná situácia je aj v okresoch Skalica a stredoslovenských okresoch Banská Bystrica, Martin, Turčianske Teplice. Najväčší úbytok škôl bol zaznamenaný v okrese Medzilaborce (-50,0 %), Poltár (-23,5 %), Ilava (-19,9 %) a Stropkov (-17,4 %).

Zaujímavá je tiež skutočnosť, že nárast počtu tried na základných školách nie je vždy identický s nárastom počtu škôl a žiakov. Logický je v okresoch na Orave a severnom Spiši. Najvyššie hodnoty dosahuje v okresoch: Kežmarok (26,6 %), Námestovo (21,5 %), Tvrdošín (20,4 %) a Gelnica (18,5 %). Na druhej strane v okrese Medzilaborce, kde je pokles počtu základných škôl až 50 %, je zaznamenaný nárast tried o 4,4 %, v okrese Stropkov pri poklese počtu škôl o 17,4 % a žiakov o 15,3 % je nárast počtu tried o 4,9 %. Naopak napr. v okrese Banská Bystrica je pri náraste počtu škôl o 8,3 % zaznamenaný pokles počtu tried o 17,0 %, v okrese Skalica pri náraste počtu škôl o 12,5 % pokles počtu tried o 5,6 %. Celkovo najväčší pokles počtu tried bol zaznamenaný v okresoch: Poltár (-23,8 %), Banská Bystrica (-17,0 %) a Myjava (-15,6 %).

V sledovanom období 1991 – 2001 bol zo sledovaných ukazovateľov jednoznačne pozitívny len vývoj počtu učiteľov na základných školách. Okrem 5 okresov: Poltár (-19,3 %), Medzilaborce (-9,7 %), Bratislava (-8,0 %), Banská Bystrica (-6,4 %), Myjava (-2,4 %) vo všetkých ostatných okresoch bol zaznamenaný nárast počtu učiteľov. Najväčší nárast počtu učiteľov bol v okresoch so zvyšujúcim sa počtom žiakov, škôl i tried a to na Orave: okres Tvrdošín (52 %), okres Námestovo (35,8 %), Dolný Kubín (26,7 %) a v okresoch regiónu Spiš, najviac v okresoch: Stará Ľubovňa (34,5 %), Kežmarok (29,8 %) Gelnica (26,5 %); severného Slovenska: Bardejov (27,0 %) a východného Slovenska okres Sobrance (37,5 %), Snina (32,0 %).

Vývoj základných škôl v Slovenskej republike v rokoch 2001 – 2009

V roku 2001 bolo v Slovenskej republike 2 406 základných škôl s 28 625 triedami. Učilo v nich 41 983 učiteľov a navštevovalo ich 627 749 žiakov. Po postupnom poklese všetkých skúmaných ukazovateľov bolo v roku 2009 v Slovenskej republike už len 2 224 škôl s 23 541 triedami, v ktorých vyučovalo 35 171 učiteľov a navštevovalo ich 448 371 žiakov.

V roku 2001 na jednu školu pripadalo 11,9 tried, 296,7 žiakov a 15,7 učiteľov. Na jednu triedu pripadalo 21,9 žiakov a na jedného učiteľa pripadalo 15,0 žiakov.

V roku 2009 pri minimálnom počte žiakov na jednu školu pripadalo 10,6 tried, 201,6 žiakov a 15,8 učiteľov. Na jednu triedu pripadalo 19,0 žiakov a na jedného učiteľa pripadalo 12,7 žiakov.

Priestorové aspekty vývoja siete základných škôl v rokoch 2001 – 2009

Kým koncom minulého storočia sme zaznamenali ešte okresy, v ktorých vzrastal počet žiakov základných škôl, v období 2001 – 2009 už takýto vývoj nemáme ani v jednom okrese, pričom pokles sa výrazne zvýšil a nikde nie je nižší ako -16 %. Relatívne najnižší je v oravských, spišských a východoslovenských okresoch, ktoré mali v minulom období ešte vcelku priaznivý vývoj: Námestovo (-16 %), Sabinov (-16 %), Kežmarok (-18 %), Spišská Nová Ves (-18 %), Vranov nad Topľou (-19 %). K nim sa pridávajú okresy s výraznejším zastúpením rómskeho obyvateľstva: Rožňava (-17 %), Košice – okolie (-18 %). Výnimkou je okres Senec (-17 %), kde za príčinu relatívne nižšieho poklesu žiakov možno predpokladať intenzívny proces suburbanizácie v zázemí Bratislavy. Najväčší pokles počtu žiakov zaznamenali bratislavské okresy (-39 %), povážske okresy: Ilava (-39 %), Považská Bystrica (-

39 %), stredoslovenské okresy: Prievidza (-38 %), Žiar nad Hronom (-35 %), Banská Bystrica (-35 %) a východoslovenské okresy: Humenné (-35 %), Medzilaborce (-35 %).

Napriek poklesu počtu žiakov však v sledovanom období počet škôl v 3 okresoch vzrástol: Ilava (12 %), Bytča (9 %) a Ružomberok (9 %), v niektorých zostal nezmenený, pričom najväčší pokles nastal v okresoch: Bánovce nad Bebravou (-24 %), Partizánske (-21 %) a Komárno (-23 %).

Objektívnejšie ako počet škôl odzrkadľuje väzbu na pokles počtu žiakov počet tried na základných školách. Počet tried v období 2001 – 2009 vo všetkých okresoch poklesol s výnimkou okresu Sabinov, kde však stúpol len o 1 %. Najväčší pokles počtu tried zaznamenali v okrese Ilava (-32 %), pričom tam stúpol počet škôl o 12 %, ďalej v bratislavských okresoch (-29 %), v okrese Trenčín (-28 %), Prievidza (-25 %), Medzilaborce (-25 %) a Stropkov (-25 %).

Počet učiteľov v období 2001 – 2009 stúpol tak ako aj počet tried len v okrese Sabinov, a to o 5 % a v okrese Námestovo o 1 %. Najväčší úbytok učiteľov zaznamenali v bratislavských okresoch (-31 %), v okrese Myjava (-28 %), Ilava (-26 %), Trenčín (-25 %), Poprad (-27 %) a Košice (-25 %).

Záver

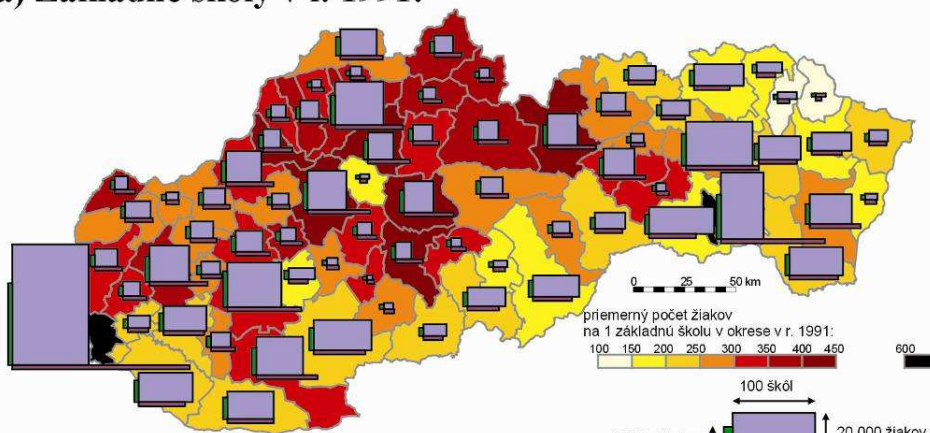
Počiatočný nárast počtu škôl, tried i učiteľov v prvom období v Slovenskej republike nesúvisel len s nárastom počtu žiakov, ako to vyplýva z údajov, ale aj so vznikom cirkevných a súkromných škôl, čo bolo umožnené po roku 1989. Nárast škôl dosiahol vrchol v roku 1996, avšak najväčší počet tried i učiteľov bol zaznamenaný v roku 1999, čo presne zodpovedá aj druhému maximu počtu žiakov v tomto roku.

Od roku 1999 so zmeňovaním sa počtu žiakov postupne klesal aj počet škôl, tried a žiakov. V porovnaní rokov 1999 a 2009 poklesol aj priemerný počet tried na školách z 12,1 na 10,6, priemerný počet žiakov na školách z 272,2 na 201,6 a priemerný počet učiteľov z 16,6 na 15,8. Priemerný počet žiakov v triede, ktorý v roku 1991 bol 24,6 sa v roku 1999 znížil na 22,5 a v roku 2009 na 19,0. Priemerný počet žiakov na učiteľa, ktorý v roku 1991 bol 19,0 sa znížil v roku 1999 na 16,4 a v roku 2009 na 12,7.

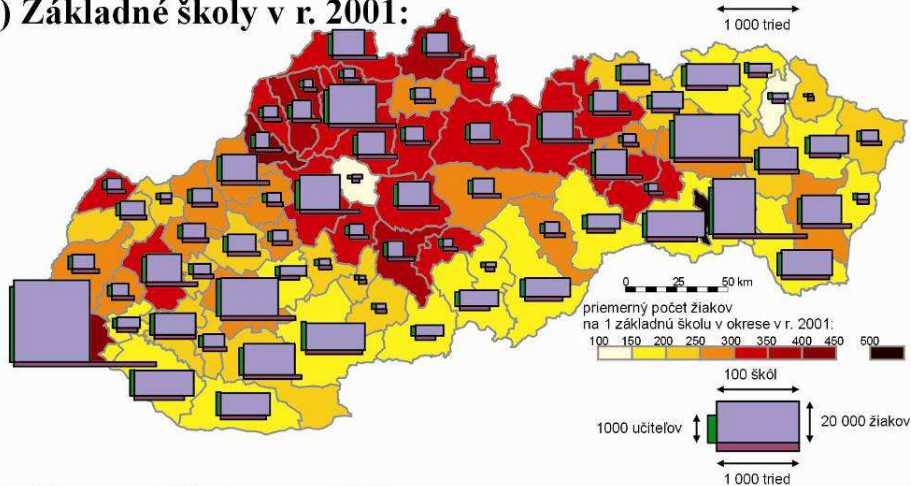
Priestorové rozdiely v dynamike zmien školskej siete sú výrazné. Závisia tiež predovšetkým od zmien v počte žiakov, pričom v období 1999 – 2001 len 7 okresov zaznamenalo prírastok žiakov základných škôl: Námestovo (18,6 %), Kežmarok (11,7 %), Sabinov (11,6 %), Stará Ľubovňa (8,7 %), Tvrdošín (8,3 %), Gelnica (2,2 %) a Bardejov (1,3 %). Tie sa nachádzajú na severe Slovenska, kde je stále pomerne vysoká pôrodnosť a tým i zastúpenie detskej zložky. Najhoršia situácia s najväčším úbytkom žiakov i škôl bola prevažne v okresoch s horšou vekovou skladbou obyvateľov: Bratislava I – V (-32,0 %), Poltár (-30,3 %), Banská Bystrica (-23,0 %), Myjava (-22,8 %) a Trnava (-22,4 %). Rozvoj škôl však tomu úplne nezodpovedal, o čom svedčí aj fakt, že počet škôl vzrástol až v 27 okresoch (obr. 2). Najväčší bol v okresoch oravského regiónu so vzrastajúcim počtom žiakov: Tvrdošín (23,1 %), Dolný Kubín (18,8 %) a Námestovo (17,4 %). Najväčší úbytok škôl bol zaznamenaný v okrese Medzilaborce (-50,0 %), Poltár (-23,5 %), Ilava (-19,9 %) a Stropkov (-17,4 %). Podobne nenachádzame ani úplnú zhodu s počtom tried, hoci najvyšší rast dosiahli okresy: Kežmarok (26,6 %), Námestovo (21,5 %), Tvrdošín (20,4 %) a Gelnica (18,5 %) a najnižší okresy: Poltár (23,8 %), Banská Bystrica (-17,0 %) a Myjava (-15,6).

V nasledovnom období 2001 – 2009 všetky okresy zaznamenali pokles počtu žiakov. Relatívne najnižší je v oravských, spišských a východoslovenských okresoch, ktoré mali v minulom období ešte vcelku priaznivý vývoj: Námestovo (-16 %), Sabinov (-16 %), Kežmarok (-18 %), Spišská Nová Ves (-18 %), Vranov nad Topľou (-19 %). Najväčší pokles počtu žiakov zaznamenali bratislavské okresy (-39 %), povážske okresy: Ilava (-39 %), Považská Bystrica (-39 %). Napriek poklesu počtu žiakov však v sledovanom období počet škôl v 3 okresoch vzrástol: Ilava (12 %), Bytča (9 %) a Ružomberok (9 %), v niektorých zostal nezmenený, pričom najväčší pokles nastal v okresoch: Bánovce nad Bebravou (-24 %), Partizánske (-21 %) a Komárno (-23 %). Počet tried vo všetkých okresoch poklesol s výnimkou okresu Sabinov. Najväčší pokles zaznamenali v okrese Ilava (-32 %), Bratislava: (-29 %), Trenčín (-28 %), Prievidza (-25 %), Medzilaborce (-25 %) a Stropkov (-25 %). Počet učiteľov v období 2001 – 2009 stúpol len v okrese Sabinov o 5 % a v okrese Námestovo o 1 %. Najväčší úbytok

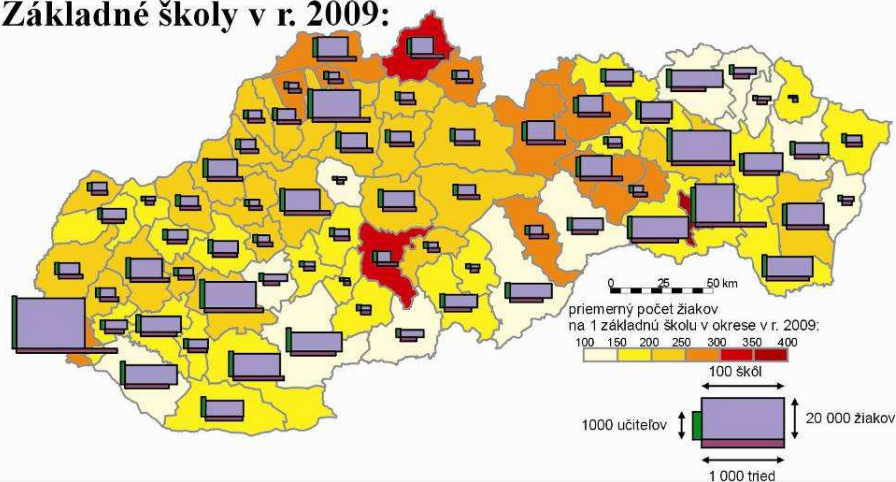
a) Základné školy v r. 1991:

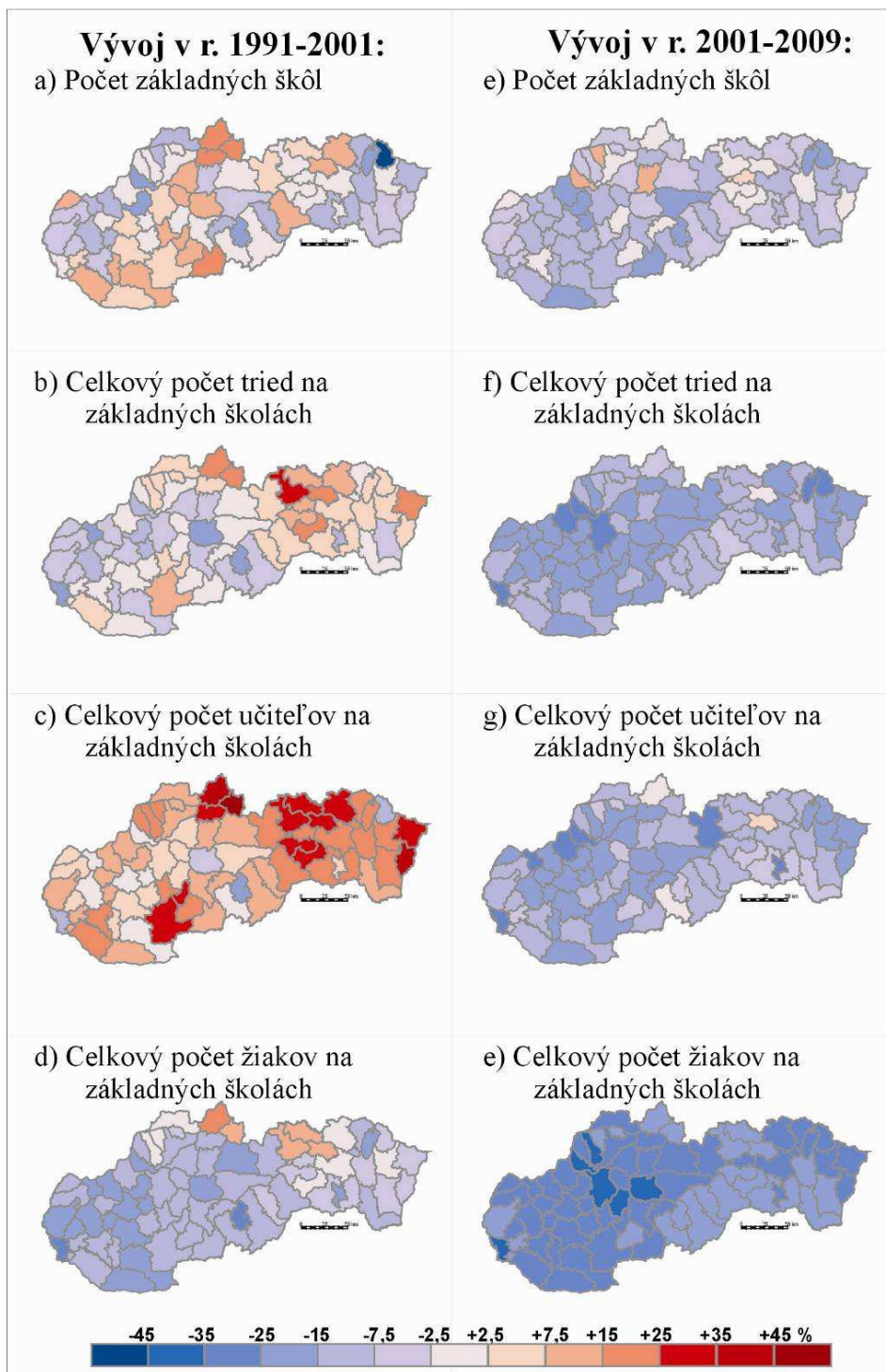
b) Základné školy v r. 2001:

c) Základné školy v r. 2009:

Obr. 1. Vybrané charakteristiky siete základného školstva v Slovenskej republike v rokoch 1991, 2001 a 2009.

Obr. 2. Vývoj vybraných charakteristík siete základných škôl v Slovenskej republike v rokoch 1991-2001 a 2001-2009.

učiteľov zaznamenali v bratislavských okresoch (-31 %), ďalej okresy Myjava (-28 %), Ilava (-26 %), Trenčín (-25 %), Poprad (-27 %) a Košice (-25 %).

Výrazné zmeny v tejto etape súvisia aj s presunom kompetencií ZŠ na miestnu samosprávu (od roku 2003). Vzhľadom na finančnú poddimenzovanosť tejto oblasti, resp. vzhľadom na prerozdelenie financií v jednotlivých kapitolách rozpočtu samosprávy bolo zákonitou reakciou samosprávy rušenie vybraných ZŠ.

Rozvoj školskej siete, teda počtu škôl, tried a učiteľov odzrkadľuje nielen zmeny v počte žiakov, ale aj priestorové špecifiká v národnostnej štruktúre (najmä južné okresy Slovenska so zastúpením maďarských i slovenských škôl), v etnickej štruktúre (územia s rómskym obyvateľstvom vyžadujúce pomocných učiteľov), ale i vekovú štruktúru obyvateľov (územia roztrateného obyvateľstva s prestarnutým obyvateľstvom) a ďalšie faktory ako napr. financie miestnej samosprávy a jej priority v oblasti školstva, dopravná infraštruktúra, stav školských budov a pod., čo môže podmieniť aj dochádzku do školy mimo okresné hranice.

Literatúra

GURŇÁK, D., KRIŽAN, F., LAUKO, V., 2009: Lokalizácia vysokých škôl na území Slovenska v časovo-priestorových súvislostiach. In: Úloha univerzít v regionálnom rozvoji. Košice: Univerzita Paula Jozefa Šafárika, 64-83. ISBN 978-80-7097-791-0.

GURŇÁK, D., KRIŽAN, F., LAUKO, V., 2010: Lokalizácia stredných škôl na území Slovenska v časovo-priestorových súvislostiach. In: 13. medzinárodné kolokvium o regionálnych vedách. Brno: Masarykova univerzita, 156-164, ISBN 978-80-210-5210-9.

Kolektív autorov 1979. Encyklopédia Slovenska. III. zväzok, Bratislava: SAV.

Kolektív autorov 1981. Encyklopédia Slovenska. V. zväzok, Bratislava: SAV.

KRŠÁK, P. a kol., 2009: Ottov historický atlas Slovensko, Ottovo nakladateľství, Bratislava, 559 s.

LAUKO, V., GURŇÁK, D., KRIŽAN, F.,: Vybrané aspekty vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva Slovenska v časovo-priestorových súvislostiach. In: 13. medzinárodné kolokvium o regionálnych vedách. Brno: Masarykova univerzita, 134-142, ISBN 978-80-210-5210-9.

SLAVÍK, V., PLAVČAN, P., 1999: Rozvoj vysokého školstva v Slovenskej republike v uplynulom desaťročí. *Pedagogická revue*, 51, 5, 439-447.

SLAVÍK, V., MIŠÍK, B., 1999: Centrá gymnázií a ich spádové regióny v SR. *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae, Folia geographica* 2. Prešov: Prešovská univerzita, 90-97.

VEREŠÍK, J., 1974: Vzdelanie obyvateľstva. In: Plesník, P. a kol. Slovensko – Ľud, 1. časť. 1. vyd. Bratislava: Obzor.

VIŠŇOVCOVÁ, Z., 2004: Rozvoj školstva na území Slovenska. FPV UMB Banská Bystrica. <http://historia.szm.com/dejiny skolstva/vseobecne.htm>

<http://www.uips.sk>

Príspevok vznikol za finančnej podpory grantu VEGA 1/0454/09.

Development of School Network in the Slovak Republic After 1990

Viliam LAUKO, Daniel GURŇÁK, František KRIŽAN

Summary: *After the year 1989 the number of elementary schools increased. Also the number of classrooms and teachers increased what is a consequence of churchly and private schools creation. Increase of school numbers reached the top in 1996, however the largest number of classrooms and teachers was registered in the 1999. It also corresponds with the second maximum of number of elementary pupils during this year.*

Since 1999 there was a decrease of pupils and gradually also number of schools and classrooms decreased. If we compare conditions in 1999 and 2009, there was a decrease of average number of classrooms in the schools from 12,1 to 10,6; average number of elementary pupils in the schools from

272,2 to 201,6 and average number of teacher from 16,6 to 15,8. Average number of elementary pupils in classrooms were 24,6 in the 1991; 22,5 in the 2001 and 19,0 in the 2009. Also the average number of elementary pupils per teacher changed. In 1991 it was 19,0 pupils per teacher; in 1999 the number decreased to 16,4 pupils per teacher and in 2009 it was 12,7 pupils per teacher.

The spatial disparities of school network changes and its dynamics were significant. It depended mainly on the number of pupils. During the period 1999 - 2001 only 7 districts registered growth of the elementary pupils: Námestovo (18,6 %), Kežmarok (11,7 %), Sabinov (11,6 %), Stará Ľubovňa (8,7 %), Tvrdošín (8,3 %), Gelnica (2,2 %) a Bardejov (1,3 %). The districts are located in the north of Slovakia where there is relatively high natality and child segment of population. The largest decrease of elementary pupils number was related to districts with less positive age structure of population: Bratislava I-V (-32,0 %), Poltár (-30,3 %), Banská Bystrica (-23,0 %), Myjava (-22,8 %) a Trnava (-22,4 %). However development of the schools was not corresponding with it. On the contrary the largest decrease of schools was registered in districts: Medzilaborce (-50,0 %), Poltár (-23,5 %), Ilava (-19,9 %) a Stropkov (-17,4 %).

In the period 2001 - 2009 there was a decrease of the number of pupils in all the districts. Relatively the lowest one was in oravský, spišský and východoslovenský districts even though there had been a positive development in Námestovo (-16 %), Sabinov (-16 %), Kežmarok (-18 %), Spišská Nová Ves (-18 %), Vranov nad Topľou (-19 %). The largest decrease of pupils numbers was in Bratislava districts (-39 %), povážské okresy: Ilava (-39 %), Považská Bystrica (-39 %). The number of classrooms decreased in all the districts except from Sabinov. The largest decrease was in districts: Ilava (-32 %), Bratislava: (-29 %), Trenčín (-28 %), Prievidza (-25 %), Medzilaborce (-25 %) a Stropkov (-25 %). During the period 2001-2009 the number of teachers increased only in Sabinov district by 5 % and in Námestovo district by 1 %. The largest decrease of number of teachers was registered in the districts: Bratislava (-31 %), Myjava (-28 %), Ilava (-26 %), Trenčín (-25 %), Poprad (-27 %) a Košice (-25 %).

The development of elementary school network, thus number of schools, classrooms and teachers is not only related to changes of pupils numbers but also to spatial specifics of national, ethnic and age structure. The other factors are transport infrastructure, school buildings conditions and so on, witch can be related to school attendance of pupils travelling from the other districts.

Adresa autorov:

prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
lauko@fns.uniba.sk

RNDr. Daniel Gurňák, PhD.
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
gurnak@fns.uniba.sk

RNDr. František Križan, PhD.
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
krizan@fns.uniba.sk